

Rezime Izvještaja guvernera – April 2016

Ažurirano: 05.07.2016. godine

U Izvještaju guvernera za april 2016. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2016. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2016. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u aprilu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2016. godinu.

Prema preliminarnim podacima Monstata, BDP Crne Gore na osnovu kvartalnih procjena u 2015. godini iznosi 3,2%. Rast je ostvaren u sva četiri kvartala 2015. godine u odnosu na isti period 2014. godine i to 3,0%, 3,7%, 4,2% i 1,4%, respektivno.

Cijene su u aprilu 2016. godine, u odnosu na prethodni mjesec, veće za 0,4%, dok je godišnja stopa inflacije u aprilu iznosila iznosila -0,7%.

U prva četiri mjeseca 2016. godine u odnosu na isti period 2015. godine zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 10,4%. Pad proizvodnje zabilježen je u sva tri sektora: vađenje ruda i kamena (-40%), snadbijevanje električnom energijom, gasom i parom (-11,1%) i u sektoru prerađivačka industrija (-6,5%). Broj dolazaka turista, za prva četiri mjeseca 2016. godine, veći je za 9,9%, u odnosu na isti period 2015. godine, dok je rast noćenja iznosio 11,2%. Prema podacima Monstata, u vazдушnom saobraćaju je broj prevezenih putnika, za prva tri mjeseca 2016. godine u odnosu na isti period prethodne, povećan 5,1%, dok je prevoz robe ostao na istom nivou. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju, u prvom kvartalu ove godine, u odnosu na isti kvartal prethodne, povećan je za 15,4%, dok je prevoz robe povećan za 14,2%. U željezničkom saobraćaju je u prvom kvartalu ove godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine, prevoz putnika veći za 12,9%, dok je prevoz robe smanjen za 13,3%.

U šumarstvu je za prva četiri mjeseca 2016. godine, proizvedeno ukupno 29.524 m³ šumskih sortimenata, što je za 93,9% više nego u istom periodu prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvom kvartalu 2016. godini zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 12,3% i rast efektivnih časova rada od 1,5% u odnosu na isti period 2015. godinu.

Prosječan broj zaposlenih u aprilu 2016. godine iznosio je 174.700 lica, što je za 1,5% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 0,3% više u odnosu na april 2015. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u aprilu 2016. godine iznosio 41.478 što predstavlja pad od 2,2% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 22,1% u odnosu na april 2015. godine.

Na kraju aprila 2016. godine, od 78.483 pravnih lica i preduzetnika, njih 15.161 ili 19,3% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je povećan za 0,4%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju aprila 2016. godine iznosio 566,4 miliona eura, i bio je za 3,6% veći na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou veći za 11%.

Koncentracija duga na dan 30.04.2016. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,07% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 12,4% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,3% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 35,9% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.448,7 miliona eura na kraju aprila 2016. godine i bila je za 0,2% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti banaka, koji su na kraju aprila 2016. godine iznosili 2.361 milion eura i

ostvarili su pad od 0,6% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na april prethodne godine bili manji za 0,2%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 75,7% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u aprilu 2016. godine iznosili 2.609,6 miliona eura, i niži su u odnosu na prethodni mjesec za 0,03%, dok u odnosu na april 2015. godine bilježe rast od 11,6%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama, na depozite privrede se odnosilo 811,3 miliona eura ili 31,1%, dok je sektor stanovništva je učestvovao sa 1.455,8 miliona eura, ili 55,8%. Ukupan kapital banaka na kraju aprila 2016. godine iznosio je 475,1 milion eura, što je za 1,1% više nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 3,6% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u aprilu iznosili 340,4 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 7,3%, dok u odnosu na april 2015. godine bilježe pad od 24,9%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju aprila 2016. godine iznosili 292,4 miliona eura i činili su 12,4% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 2,7%, dok na godišnjem nivou bilježe pad od 24,1%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju aprila 2016. godine je iznosila 8,24%, i bila je manja za 0,08 p.p. u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na april 2015. godine zabilježila pad od 0,83 p.p.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u aprilu 2016. godine je iznosila 7,65%, što predstavlja pad od 0,39 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 1,36 p.p. u odnosu na april 2015. godine.

Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 1,15% na kraju aprila 2016. godine i niža je za 0,02 p.p. u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na april 2015. godine ostvarila pad od 0,44 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 243,8 miliona eura na kraju aprila 2016. godine, i bilježi pad od 1,6 miliona eura ili 0,7% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 26,8 miliona eura ili 12,4%. Tokom aprila 2016. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na račun obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 52,5%, na račun Centralne banke u inostranstvu 28%, dok je u državnim zapisima izdvojeno 19,5%. U aprilu četiri banke nisu iskoristile mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa.

Bruto premija osiguranja je iznosila 7,3 miliona eura u aprilu 2016. godine. U njoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (85,4%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (14,6%).

U aprilu 2016. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 7,4 miliona eura kroz 428 transakcija. Ostvareni promet bio je 1,6 puta viši nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 30.04.2016. godine je iznosila 2.837,4 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi pad od 0,1%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju aprila 2016. godine bila 11.263,78 indeksnih poena, bio je niži za 1,3% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je indeks MONEXPIF iznosio 2.566,57 i zabilježio je pad od 0,4% na mjesečnom nivou. Index MNSE10 je iznosio 982,38 indeksnih poena i bilježi pad od 0,4% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u aprilu 2016. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 19 miliona eura ili 0,5% BDP-a, dok je za četiri mjeseca 2016. godine ostvaren deficit u iznosu od 87,6 miliona eura ili 2,3% BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 114,1 milion eura ili 3% BDP-a, što je u odnosu na plan za april niže za 4,7%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u aprilu 2015. godine, ostvaren je rast od 2,3%. Izdaci budžeta iznosili su 133,1 milion eura ili 3,5% BDP-a, što je za 7,8% niže u odnosu na plan za april 2016. godine, a 36,9% niže u odnosu na ostvarenje izdataka u aprilu 2015. godine. Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju marta 2016. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.544,1 milion eura ili 67,2% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se

320,5 miliona eura ili 8,5% BDP-a, dok se na spoljni dug odnosilo 2.223,6 miliona eura ili 58,7% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 59,3% BDP-a.

U periodu januar–mart 2016. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa platnog bilansa iznosio je 283,9 miliona eura, što je za 45,6% više u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Povećanje deficita tekućeg računa rezultat je povećanja deficita na računu roba, deficita na računu usluga i značajnog smanjenja suficita na računu primarnog dohotka u poređenju sa prethodnom godinom. Prema preliminarnim podacima, u periodu januar–mart 2016. godini spoljnotrgovinski deficit iznosio je 36,1 milion eura, što je za 13,2% više nego u istom periodu 2015. godine. U prvom kvartalu 2016. godine ostvaren je pad vrijednosti robnog izvoza za 24,9%, dok je zabilježen sporiji rast uvoza od 4,8%. Prema preliminarnim podacima, neto priliv stranih direktnih investicija za period januar-april 2016. godine iznosio je 26,5 miliona eura, što predstavlja smanjenje od 76% u odnosu na isti period prethodne godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u aprilu.

U aprilu su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Povodom obavještenja Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija o pripremi prvog priloga za Izvještaj EK o napretku Crne Gore za 2016. godinu, pripreman je prilog iz nadležnosti CBCG za izvještajni period od 1. septembra 2015. do 1. maja 2016. godine. Vezano za planirani projekat IPA 2014 pod nazivom "Podrška regulaciji finansijskih usluga" (Support to Regulation of Financial Services), koji će biti realizovan kao Twinning projekat, a čiji će korisnici biti finansijski regulatori u Crnoj Gori, održani su sastanci u prostorijama Agencije za nadzor osiguranja, a kasnije i CFCEU-a (Ministarstvo finansija), povodom finalizacije Project fiche-a za pomenuti projekat. Ministarstvu finansija je dostavljen predlog aktivnosti CBCG. Vezano za aktivnosti Radne grupe za poglavlje 9 - finansijske usluge, a u skladu sa ustaljenom praksom MVPEI nakon održavanja videokonferencije sa ekspertima EK, uzeto je učešće u izradi Informacije o planu ispunjenja završnih mjerila za zatvaranje pregovora u poglavlju 9 – finansijske usluge kojom su predloženi zaključci kojim bi se obavezale resorne institucije da preduzmu konkretne aktivnosti za ispunjenje mjerila.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.